

стві перед викликом технологій розумних міст. І представники «мобільної імобільності» мають стати окремою категорією для досліджень при створенні сучасних алгоритмічних систем.

#### Список посилань:

Blackwell, A. G. (2017). *The Curb-Cut Effect*. Stanford Social Innovation Review: Informing and Inspiring Leaders of Social Change. [https://ssir.org/articles/entry/the\\_curb\\_cut\\_effect](https://ssir.org/articles/entry/the_curb_cut_effect)

Disability and Health. (2021). World Health Organization (WHO). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>

Kassens-Noor, E., Cai, M., Kotval-Karamchandani, Z., & Decaminada, T. (2021). Autonomous Vehicles and Mobility For People With Special Needs. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 150, 385–397. <https://doi.org/10.1016/j.tra.2021.06.014>

*Disability, Bias, and AI*. (2020). NYU Center for Disability Studies. <https://disabilitystudies.nyu.edu/disability-bias-and-ai/>

Shew, A. (2020). From a Figment of Your imagination: Disabled Marginal Cases and Underthought Experiments. *Human Affairs*, 30(4), 608–616. <https://doi.org/10.1515/humaff-2020-0054>

## Механіка досвіду

Олександр Маєвський

Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України (Київ)

Механіка досвіду – це фізикалістський синтез ідей механіцизму XVI–XVIII ст. і наукового методу, для якого знання є продуктом зосередженої уваги на деякій абстрактній предметній області – не на цілому, а на моделях дійсності, що відповідають певним функціональним очікуванням щодо них. Механіцизм супроводжується редукціонізмом.

Наукове знання встановлює закономірні, предикативно високомовірні зв'язки чи *порядок* у визначених й упізнаваних, як таких, послідовностях фактів, серед яких, зокрема, й факти

функціонування й зовнішньої взаємодії людського тіла – поведінки. Фактори такої закономірної поведінки – душа, розум, розсудок (інтелект), воля.

Поведінково досліджений об'єкт (в т. ч. і людина), що демонструє очікувану поведінку у відповідь на деякі передумови (дії з управління), і є машиною – функціональним автоматом у певному контексті, який, у силу своєї організації або механіки, самостійно (саморухомо) перетворює незначну (малоресурсну) дію руху управління на значну (ресурсозатратну) цільову інструментальну дію.

Для об'єкта управління, спрямовані на нього дії з управління, які (як тригери) стоять на початку деякого очікуваного ланцюжка взаємодій, що веде до очікуваного ефекту (здійснення функції), є предметом сприйняття, або, ширше, досвіду такого об'єкта. Досліджена механіка (припущення про деяку міру детермінованості поведінки) об'єкта управління – як певна виявлена функція певного досвіду, що відображає один досвід (результат дії з управління) у інший досвід (очікуваний інструментальний результат) – виявляє себе як деякий умовно «механічний» (або функціональний, якщо вийти за межі історичного механіцизму) порядок (зв'язок) фактів (одиниць досвіду) у полі досвіду взагалі.

Сенс виразу «механіка досвіду» – епістемологічний, утримується від метафізики і сцієнтизму. «Досвід» є продуктом дії і виявляє себе як (функціональний) зв'язок через певну іншу дію. Тілом нашого знання є сама механіка [досвіду], але не сам досвід – функціональні взаємозв'язки між фактами (мислимими одиницями) досвіду (і структуроутворюючі зв'язки між такими зв'язками), а не (неосмислені, «сирі») факти досвіду самі по собі (функціоналістський фізикалізм).

Ще в Аристотеля (Ross, 1957, Aristotle, Politics, 1.1253b.5) уявлення про корисний механічний автоматизм машин являли собою деяку функціональну модель саморухомої («автоматичної») діяльності людини-«раба», яка знає, що і як робити, під впливом досвіду зовнішніх направляючих дій із управління з боку її «пана» («...якби ж то ткацькі човники самі ткали, а плектри самі грали на кіфарі, тоді й зодчі не потребували би робітників, а пани – рабів»).

«Автоматизм» функціональних машин є наділеним «природою» і здатністю їй «сліпо» наслідувати, але не людською свободою «душі» – специфічної структури управління, яка має здатність і схильність «бачити» (рефлексивно сприймати як предмет свого досвіду) «себе» (як певну модель і цільову функцію) і, відповідно, дієво адаптивно наслідувати самій собі (у мисленні і волі) як окремій частині світу досвіду.

Практична ефективність автоматів, які керуються сталим, конструктивно (як їхня «природа» чи механіка) втіленим у них функціональним знанням (або програмою) щодо ефективного перетворення (відреагування) певного сталого (у вигляді деякої онтології) досвіду, є обмеженою: зв'язок між досвідом і діяльністю є детермінованим, реакції є сталою функцією досвіду (McCulloch & Pitts, 1943). Такі автомати містять пам'ять параметричних станів (не впливає на «програму» чи «онтологію», не змінює «знань», функції) і не мають пам'яті функціональних станів (травматично змінює «програму» чи «онтологію», відображає результат акту «пізнання», функціональні зміни).

**Функціонально статичне, стає прикладне знання** – як скінченно визначений функціональний зв'язок між онтологічно сумісним досвідом («вхідними даними») і передбаченою для нього правилом запрограмованою реактивною дією («вихідними даними»), за умови задіяння лише пам'яті параметричних станів, – призводить до нерозрізнюваності образів відповідної функціональної поведінки людей і машин (штучних автоматів).

**Критичні відмінності між механіками досвіду людини і машин** (штучних автоматів) у рамках феноменалістичної функціоналістської парадигми **відносять** не до змісту сталого знання, а до сфери організації пізнання як динаміки адаптивного становлення знання (Маєвський, 2021).

#### **Список посилань:**

Маєвський, О. Л. (2021). Кластерний аналіз і механіка досвіду. У *Семіотичний аналіз явищ культури*, 350–393. Київ: Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАНУ. <https://web.archive.org/web/20220415015850/https://www.filosof.com.ua/>

BIBLIO/Semiot\_analys.pdf

McCulloch, W. S., & Pitts, W. (1943). A Logical Calculus of the Ideas Immanent in Nervous Activity. *Bulletin of Mathematical Biophysics*. 5(4), 115–133.

Ross, W. D. (Ed.) (1957). *Oxford Classical Texts: Aristotelis: Politica*. Oxford: Clarendon Press. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.01.0057>

## Проблема діалогу Заходу та Сходу в філософії Річарда Рорті

Ксенія Мейта

Національний університет «Києво-Могилянська академія»  
(Київ)

Проблема розуміння Сходу як Іншого для Заходу та питання діалогу культур є моментом, за який соціальна філософія Річарда Рорті зазнає найбільшої критики, адже для світогляду філософа характерною є спільна для американського прагматизму візія утопії майбутнього як винятково західноцентристського соціуму, заснованого на ліберальних ідеалах Просвітництва. Подібний погляд критикують за аполлогізацію колоніалізму та відмову Сходові у ролі самостійного суб'єкту. Метою цієї доповіді є аналіз переваг та недоліків розуміння майбутніх перспектив діалогу Заходу й Сходу у філософії Р. Рорті. В рамках виступу передбачається: коротко окреслити суть полеміки Р. Рорті з Аніндітою Балслев у листуванні, що відбулося як підсумок двох конференцій у Гавайях у 1989 р. та в Індії у 1991; проаналізувати розуміння Р. Рорті поняття «етноцентризм»; підсумувати бачення філософом шляхів діалогу зі Сходом за рахунок економічних реформ в уніфікованому глобальному соціумі майбутнього.

Першим важливим дискусійним моментом є герменевтичний конфлікт у питанні взаємного пізнання культур Заходу й Сходу, що мало б сприяти діалогу між культурами. Зокрема, подібне явище пов'язане з освітнім бар'єром та недостатньою інформованістю представників Заходу про філософські тради-